

MIROVANJE POSTUPKA
— nastavak iz prošlog broja —

c) Rešenje o mirovanju postupka

Kad utvrdi da su ispunjeni svi zakonom predviđeni uslovi za nastupanje mirovanja, sud rešenjem konstatuje da je mirovanje nastupilo. U odluci se određuje i datum od koga postupak miruje, kao i pravne posledice mirovanja postupka. Rešenje o mirovanju postupka uvek je deklarativne prirode⁵²⁾. Njime se utvrđuje da je mirovanje nastupilo⁵³⁾

Rešenje proizvodi svoje pravno dejstvo samo ako je strankama dostavljen otpis rešenja⁵⁴⁾.

Protiv rešenja o mirovanju dozvoljena je žalba, ali ona ne zadržava izvršenje rešenja (čl. 218. st. 1. ZPP). Protiv rešenja drugostepenog suda, kojim se potvrđuje rešenje prvostepenog suda o mirovanju postupka, revizija nije dozvoljena.

U teoriji je sporno da li je dopušten predlog za povraćaj u pređašnje stanje⁵⁵⁾ protiv rešenja o mirovanju postupka. U nekim procesnim situacijama u kojima dolazi do mirovanja postupka, stranke su propustile ročište namenjeno preduzimanju parničnih radnji, tako da je jedan o uslova za dopuštenost povraćaja, predviđen u čl. 117. st. 1. ZPP, ispunjen. Postavlja se pitanje da li je stranka izgubila pravo da preduzme neku parničnu radnju u postupku (pa zbog toga trpi određene štetne posledice), kad zbog njenog propuštanja ročišta nastupi mirovanje postupka. Pozitivan ili negativan odgovor na ovo pitanje ujedno je i odgovor na pitanje da li je dopušten povraćaj u pređašnje stanje kad su sve druge zakonom predviđene pretpostavke ispunjene.

Neke se parnične radnje mogu preduzeti samo na pripremnom ili prvom raspravnom ročištu. Takav je slučaj sa predlogom za obezbeđenje parničnih troškova (čl. 169. st. 2. ZPP). Nastupanjem mirovanja postupka stranka više nema mogućnosti da stavi predlog za obezbeđenje parničnih troškova. U nastavku postupka koji je mirovao biće zakazano novo ročište, ali ono neće biti pripremno niti prvo ročište za glavnu raspravu, jer su ova održana. Zato se čini da je predlog za povraćaj u pređašnje stanje dopušten protiv rešenja suda o mirovanju postupka.

d) *Pravne posledice mirovanja postupka*

U čl. 217. st. 1. ZPP regulisane su pravne posledice mirovanja postupka tako što je predviđeno da u slučaju mirovanja postupka nastupaju iste pravne posledice kao i kod prekida postupka, osim što rokovi, određeni zakonom, ne prestaju da teku.

Posledice prekida postupka regulisane su u čl. 214. ZPP. U stavu 1. ovog člana ZPP propisano je da nastupanjem prekida prestaju da teku svi rokovi određeni za vršenje parničnih radnji.

Kod mirovanja postupka situacija je u pogledu rokova drukčija. Mirovanje nema nikakvog uticaja na zakonske rokove. Sudski rokovi, određeni za vršenje parničnih radnji, prestaju da teku.

U stavu 2. i 3. čl. 214. ZPP, propisano je da za vreme trajanja prekida postupka sud ne može da preduzima nikakve radnje u postupku, ali, ako je prekid nastupio posle zaključenja glavne rasprave, sud može, na osnovu rezultata te rasprave, da donese odluku i u vreme trajanja prekida postupka. Osim toga, parnične radnje, koje je jedna stranka preduzela dok traje prekid postupka, nemaju prema drugoj stranci nikakvo pravno dejstvo. Njihovo pravno dejstvo počinje tek pošto postupak bude nastavljen. Zakonodavac je propisao da iste te posledice nastupaju i kod mirovanja postupka. Ovaj propis treba shvatiti samo uslovno, kako se u teoriji to i ističe,⁵⁶⁾ jer, u suštini, posledice prekida i mirovanja nisu iste.

Sud nije ovlašćen da u vreme mirovanja postupka preduzima parnične radnje koje su vezane za sudske rokove. Ako je neku radnju sud preduzeo za vreme mirovanja postupka, on će biti dužan da je ponovi kad se postupak nastavi, a sve ranije preduzete radnje proglaši nevažećim.

ZPP je propisano da sud može da donese odluku na osnovu rezultata glavne rasprave koja je održana i zaključena pre nego što je prekid nastupio. Kako do mirovanja može da dođe samo do zaključenja glavne rasprave, to otpada mogućnost da sud u vreme mirovanja donese odluku.

Ima, međutim, nekih parničnih radnji koje sud u vreme trajanja mirovanja postupka mora da preduzme. Tako će sud morati da utvrdi dopuštenost strankinog predloga za nastavljjanje postupka koji miruje u vreme dok postupak miruje. Pored toga, sud će preduzimati parnične radnje u vreme mirovanja i povodom žalbe na rešenje o mirovanju⁵⁷⁾.

Dok traje mirovanje postupka stranke mogu da preduzimaju parnične radnje, ali one proizvode svoje dejstvo tek kad postupak bude nastavljen.⁵⁸⁾

Ima mišljenja⁵⁹⁾ da bi stranke mogle da preduzimaju parnične radnje za vreme mirovanja postupka. Te parnične radnje, međutim, po ovom mišljenju, proizvode pravno dejstvo prema sudu, ali prema parničnom protivniku nemaju nikakvo pravno dejstvo. Navodi se da stranke mogu da preduzimaju one radnje u postupku koje ne zahtevaju sudsku parničnu radnju, s obzirom da sud nije ovlašćen da preduzima parnične radnje dok postupak miruje.

U teoriji se postavilo pitanje da li tužilac može da povuče tužbu u vreme dok postupak miruje.

Jedan broj teoretičara⁶⁰⁾ smatra da tužilac može da povuče tužbu i za vreme mirovanja postupka i to sa odricanjem od tužbenog zahteva i bez odricanja od tužbenog zahteva. U literaturi se navodi da za vreme mirovanja postupka parnica teče, pa nije moguće pokretanje nove parnice. Međutim, ako tužilac želi da se o istaknutom zahtevu raspravlja i pre proteka roka od tri meseca od dana nastupanja mirovanja, on to može po-

stići tako što će tužbu da povuče u vreme dok postupak miruje i da tužbu iste sadržine ponovo podigne pre isteka vremena za koje postupak miruje.⁶¹⁾

Nasuprot ovom shvatanju, u literaturi ima mišljenja⁶²⁾ da se ovakav stav protivni ustanovi mirovanja postupka. Naime, tvrdi se da nema nikakvih zakonskih smetnji da se za vreme mirovanja postupka preduzimaju sve dispozitivne parnične radnje "kojima se okončava parnični postupak":⁶³⁾ sklapanje sudskog poravnanja, priznanje tužbenog zahteva, odricanje od tužbenog zahteva. Međutim, povlačenje tužbe bez odricanja od tužbenog zahteva, po ovom shvatanju, nije moguće. Navodi se da za vreme roka od šest meseci, koliko može da traje mirovanje postupka, postoji litispencija. Ako bi tužilac mogao, pre isteka ovog roka, da povuče tužbu i ponovo je, u okviru toga roka, podigne, onda bi time "zaobišao zakon" i lišio tuženog mogućnosti da ističe prigovor litispencije.

U literaturi se sreće i mišljenje⁶⁴⁾ da bi povlačenje tužbe u vreme trajanja mirovanja postupka bilo moguće samo do momenta dok se tuženi nije upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, a posle tog momenta, povlačenje je moguće samo ako tuženi pristane na povlačenje sam, bez poziva suda. Sud nije ovlašćen da se u toku mirovanja obrati tuženom jer bi to značilo preduzimanje parnične radnje u postupku koji miruje, što je zakonom zabranjeno.

Kod odgovora na pitanje da li je moguće povlačenje tužbe u vreme mirovanja postupka treba razlučiti dve stvari. Naime, jedno je pitanje da li je uopšte moguće preduzimanje ove dispozitivne parnične radnje u vreme mirovanja postupka, a drugo, može li ova radnja da proizvede pravno dejstvo i u vreme mirovanja postupka.

Ogovor na prvo pitanje daje sam zakonodavac. U čl. 214. st. 3. u vezi sa čl. 217. st. 1. ZPP predviđeno je da parnične radnje koje je stranka preduzela za vreme mirovanja postupka, a koje su vezane za sudske rokove, proizvode pravno dejstvo tek pošto postupak bude nastavljen. Zakonodavac, dakle, ne zabranjuje strankama da preduzimaju parnične radnje u vreme mirovanja postupka, razumljivo, samo one koje se mogu preduzeti van ročišta, Stranačka parnična radnja se ne mora ponoviti⁶⁵⁾ da bi proizvela pravno dejstvo⁶⁶⁾. Iz-ovoga proizlazi da tužilac može da povuče tužbu u vreme mirovanja postupka.

Preduzimanjem ove parnične radnje (kao uostalom i svake druge) stvara se nova procesna situacija. Parnična radnja je definitivno preduzeta i vezuje stranku koja je radnju preduzela. Preduzeta radnja izaziva delatnost suda. Zadatak je suda da konstatuje da li je radnja dopuštena⁶⁷⁾ i da, potom, utvrdi da je nastupio procesni efekat te radnje. I upravo se povodom ovog zadatka suda u teoriji pojavljuje spor. Treba, naime, utvrditi da li je sud ovlašćen da, povodom povlačenja tužbe preduzeme zakonom propisane radnje i u vreme mirovanja postupka, tj. da li je sud ovlašćen da, pošto utvrdi dopuštenost preduzete radnje, donese rešenje kojim definitivno obustavlja parnični postupak.

U ZPP (čl. 214. st. 2. u vezi sa čl. 217. st. 1.) je propisano da sud nije ovlašćen da u vreme mirovanja postupka preduzima parnične radnje koje su vezane za sudske rokove. To bi značilo da sud u vreme mirovanja postupka ne bi mogao da oceni dopuštenost povlačenja tužbe i donese rešenje o obustavljanju parničnog postupka.

Za zauzimanje stava povodom ovog pitanja treba imati u vidu i još neke okolnosti. Čini se, naime, da bi odgovor na postavljeno pitanje trebalo potražiti na terenu pravne politike. Treba početi od činjenice da povlačenje tužbe ima za cilj mirno okončanje spora. Pošto je prestala potreba za pravnom zaštitom tužilac povlači tužbu. Polazeći od ove okolnosti, treba oceniti da li ima više opravdanja insistirati na tome da povlačenje tužbe izaziva dejstvo tek po nastavljanju postupka, odnosno da sud tek tada može da oceni dopuštenost ove preduzete radnje, ili je, pak, značajnija okolnost da se ovom dispozitivnom

parničnom radnjom izaziva definitivno obustavljanje parničnog postupka i da je u interesu pravnog poretka da do toga dođe što je moguće pre. Pored toga, treba imati u vidu i to da zakonodavac predviđa fikciju o povlačenju tužbe za slučaj da u propisanom roku ne dođe do nastavljanja postupka. Čini se da ima više razloga koji govore u prilog mogućnosti da povlačenje tužbe može da proizvede pravne efekte i u vreme mirovanja postupka.

Pošto je za nastupanje pravnih posledica povlačenja tužbe posle upuštanja tuženog u parnicu potrebno da i on povuče svoj zahtev za presudu — zahtev da sud odbije kao neosnovano tužiočevo traženje, to bi sud bio ovlašćen da i u vreme mirovanja postupka utvrdi da li je ovaj uslov ispunjen.

Čini se da isti razlozi opravdavaju mogućnost da i odricanje od tužbenog zahteva proizvede dejstvo u vreme mirovanja postupka.

I sudsko poravnanje⁶⁸⁾, kao dispozitivna parnična radnja ima za cilj mirno rešenje spora. Zbog toga bi navedeni razlozi upućivali na zaključak da i u vreme mirovanja postupka sud može da preduzme propisane radnje kojima omogućava dejstvo sudskog poravnanja i da definitivno obustavi parnični postupak.

U teoriji i sudskoj praksi nema jedinstvenog shvatanja o tome da li je parnični sud ovlašćen da u vreme mirovanja postupka donosi privremene mere.⁶⁹⁾

Odgovor na ovo pitanje zavisi od toga kako se određuje pravna priroda ove sudske radnje⁷⁰⁾. Privremene mere su institut izvršnog postupka — sredstvo radi obezbeđenja budućeg poveriočevog potraživanja. Kad je za izdavanje privremene mere nadležan parnični sud, on tada postupa kao izvršni sud, po pravilima izvršnog postupka. Izdavanje privremene mere od strane parničnog suda, u suštini, predstavlja adheziono vođenje izvršnog postupka u toku parničnog postupka⁷¹⁾. Pitanje je da li ova sudska radnja menja svoju pravnu prirodu u zavisnosti od toga koji sud privremenu meru određuje. Čini se da za određivanje pravne periode ove radnje to nije odlučujuća činjenica. Zbog toga izgleda da ima više osnova za shvatanje da je u vreme mirovanja postupka dopušteno donošenje privremene mere.

e) *Nastavljanje postupka koji miruje*

Postupak koji miruje nastavlja se uvek po predlogu stranaka⁷²⁾. Stranke su ovlašćene da stave predlog za nastavljanje postupka koji miruje tek posle isteka roka od tri meseca od dana kad je nastupilo mirovanje postupka⁷³⁾, a do isteka roka od šest meseci. Predlog za nastavljanje postupka koji je stavljen pre isteka tromesečnog roka, sud će odbaciti⁷⁴⁾.

Da bi došlo do nastavljanja postupka koji miruje, potrebno je da sud o tome donese odluku. Rešenje o nastavljanju postupka koji miruje je onaj pravni akt kojim se postupak nastavlja. Međutim, ima mišljenja da stranke svojim predlogom "parnicu stavljaju u tok"⁷⁵⁾. Predlog stranke za nastavljanje postupka je, međutim, samo inicijativa za donošenje rešenja o nastavljanju postupka koji miruje. Pored toga, treba primetiti da parnica za vreme mirovanja postupka i dalje teče, pa nema potrebe da se "stavlja u tok".

U teoriji se, ponekad, tvrdi⁷⁶⁾ da na nastavak postupka konstitutivno deluje predlog jedne od stranaka. Nastavka postupka koji miruje, međutim, nema bez sudske odluke o nastavljanju postupka. Druga je stvar što će sud moći da donese odluku o nastavljanju postupka samo na inicijativu jedne od stranaka i da tim rešenjem konstatuje da je od određenog momenta došlo do nastavljanja parnične delatnosti. Ta sudska odluka je deklarativne prirode.⁷⁷⁾

U literaturi može da se pročita⁷⁸⁾ da su stranke ovlašćene da traže nastavlanje postupka "u bilo kojoj formi, pa čak i u obliku pisma". Predlog za nastavlanje postupka koji miruje je jedna stranačka parnična radnja. Stranačke parnične radnje se mogu preduzeti pismeno ili usmeno. Ako se izuzmu one parnične radnje za koje ZPP izričito propisu- je pismenu formu, pravilo je da se stranačke parnične radnje preduzimaju pismeno van ro- čišta a usmeno na ročištu (čl. 14. ZPP). U vreme trajanja mirovanja postupka sud ne mo- že da zakaže ročište pa stranke mogu da predlože nastavlanje postupka samo u pismenoj formi. Pismena forma stranačkih parničnih radnji je podnesak koji se sudu predaje nepos- redno ili se upućuje preko pošte i mora da sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati, kako je to regulisano u čl. 106. ZPP.

Danom dostavljanja rešenja o nastavlanju postupka koji miruje, iznova počinju da teku rokovi koji su prestali da teku nastupanjem mirovanja i to za obe stranke istovre- meno.

Ako je postupak mirovao u parnici u kojoj postoje tužba i protivtužba, postupak se nastavlja u celini a ne samo postupak po tužbi ili protivtužbi stranke koja je stavila predlog za nastavlanje postupka⁷⁹⁾.

U čl. 217. st. 3. ZPP propisano je da će se smatrati da je tužba povučena ako ni- jedna od stranaka u roku od šest meseci od dana kad je nastupilo mirovanje postupka ne stav predlog za nastavlanje postupka. U takvom slučaju, parnične radnje preduzete u vreme trajanja mirovanja, kao i one koje su preduzimane do nastupanja mirovanja, ostaju bez dejstva.

S obzirom na činjenicu da nastupanjem mirovanja postupka parnica nije okonča- na a da zakonodavac iz razumljivih razloga nije naložio strankama da traže nastavlanje postupka koji miruje, ova odredba na adekvatan način rešava ovu procesnu situaciju⁸⁰⁾.

Pošto isključivo od stranaka zavisi da li će doći do nastavlanja postupka koji mi- ruje, to se, za slučaj da u zakonskom roku stanke ne stave predlog za nstavljanje postup- ka, može opravdano verovati da je prestao pravni interes stranaka za pružanje pravne zaš- tite. Ovu zakonsku pretpostavku ponekad u teoriji nazivaju fikcijom o povlačenju tužbe⁸¹⁾

U teoriji i sudskeoj praksi je sporno da li je potrebno da sud donosi rešenje kojim konstatuje da se tužba smatra povučenom i dostavlja ga strankama. Ima mišljenja da je sud dužan da strankama dostavi samo rešenje o mirovanju postupka, u kome ih upozora- va na pravne posledice mirovanja, a da rešenje kojim konstatuje da se tužba smatra povu- čenom od određenog dana nije dužan da donosi i dostavlja ga strankama.⁸²⁾

U praksi bi ovakav stav izazvao određene poteškoće. Ako se uzme da sud nije du- žan da donosi rešenje kojim utvrđuje da se tužba smatra povučenom i dostavlja ga stran- kama, to bi u praksi dovodilo do stavljanja mnogih, u suštini bespredmetnih, zahteva za naknadu parničnih troškova. S obzirom na činjenicu da je moguće da se tek završnog da- na roka za predlaganje nastavlanja postupka i predloži nastavlanje, tuženi bi, vođen svo- jim interesom, istekom šest meseci, uvek stavljao zahtev za naknadu parničnih troškova, koji bi, često, bio bespredmetan jer je postupak nastavljen. Zato se smatra⁸³⁾ da je sud dužan da donese rešenje kojim konstatuje da se tužba smatra povučenom i dostavi ga strankama. Za ovakav stav govori i izričita zakonska odredba. Naime, novim ZPP je pro- pisano da kod povlačenja tužbe stranka može staviti zahtev za naknadu parničnih troško- va u roku od 15 dana od dana prijema obaveštenja o povlačenju tužbe, kad povlačenje nije preduzeto na raspravi (čl. 164. st. 7.). Kad postoji fikcija o povlačenju tužbe zbog to- ga što nijedna od stranaka u zakonskom roku nije stavila predlog za nastavlanje postupka

koji miruje, do povlačenja tužbe nije došlo na raspravi. Zato bi, po ovoj odredbi, sud bio dužan da donese rešenje kojim konstatuje da se tužba smatra povučenom i dostavi ga strankama⁸⁴).

Rok za stavljanje zahteva za naknadu parničnih troškova počinje da teče tek od dana dostavljanja rešenja kojim se konstatuje da se tužba smatra povučenom⁸⁵).

Do mirovanja postupka u praksi često dolazi⁸⁶). U relativno velikom broju parničnih predmeta dolazi do nastavljanja postupka koji miruje⁸⁷).

C) MIROVANJE *DE LEGE FERENDA*

Mirovanje postupka je tradicionalna ustanova našeg zakonodavstva. Uređivanjem ove ustanove, zakonodavac ima u vidu ostvarivanje određenih pravno-političkih i pravno-tehničkih ciljeva. Međutim, ovako kako je sada uređena i kako se primenjuje u praksi, ona ne ispunjava uvek ciljeve radi kojih je predviđena. Naime, tačno je da nastupanjem mirovanja stranke trpe određene štetne posledice. Pre svega, njihov spor ostaje nerešen još najmanje tri meseca. Osim toga, kad se u parnici ostvaruju imovinskopravni zahtevi, tuženi će, ukoliko se postupak nastavi, dugovati kamatu i za još najmanje tri meseca više, koliko postupak obavezno miruje. Međutim, tačno je i to da nije u interesu pravnog poretka da sporovi, kao protivpravna stanja dugo egzistiraju u faktičkim odnosima. Nastupanjem mirovanja postupka i, kasnije, njegovim nastavljanjem, parnica se odugovlači i odlaže rešavanje spora. Odugovlačenje jedne parnice dovodi do neažurnosti suda. To može da dovede do sporog i neblagovremenog pružanja pravne zaštite, što se kosi s jednim od osnovnih načela našeg postupka, s načelom efikasnosti i brzine u postupanju. Iako je tačno da nijedno načelo u parničnom postupku nema apsolutnu važnost, prilikom uređivanja jedne ustanove treba voditi računa o tome koliko se njome ostvaruju (ili se njome orežava ostvarivanje) onih zahteva koji u manjoj meri trpe ustupke.

Baveći se ovom ustanovom *de lege ferenda*, teoretičari procesnog prava⁸⁸) ističu da se svrha mirovanja postupka može postići i ustanovom "odlaganja ročišta"⁸⁹) na predlog obeju stranaka. Za sporazumno odlaganje ročišta⁹⁰) vezivala bi se djestva prekida postupka. Strogi rokovi, međutim, ne bi prestajali da teku. Na taj način postupak ne bi bio uvek privremeno obustavljen najmanje tri meseca, već onoliko vremena koliko to iziskuju opravdane potrebe stranaka. Tako bi, po ovom shvatanju, bio bolje ostvaren zahtev za brzinom postupanja. Pored toga, sud bi bio ovlašćen da slobodno ceni razloge za "odlaganje ročišta", tako da bi do odlaganja dolazilo zaista samo u opravdanim slučajevima. Suština ovog predloga je u tome da, *de lege ferenda*, ustanova mirovanja postupka ne bi trebalo da predstavlja disciplinsku meru, već bi isključivo bila mogućnost za ostvarivanje opravdanih zahteva stranaka da se za izvesno vreme ne preduzima parnična delatnost.

I u vreme priprema za donošenje ZPP iz 1977. ukazivano je na nužnost izmena isuviše krutih odredaba ZPP o mirovanju postupka⁹¹). Propuštena je, međutim, šansa da se u daljoj izgradnji naše parnične procedure bolje uredi ovaj institut procesnog prava.

Posebno je pitanje primena instituta mirovanja postupka u posebnim parničnim postupcima. U nekim od posebnih parničnih postupaka zakonodavac je izričito isključio primenu odredaba ZPP o mirovanju postupka. Međutim, u nekima od njih važe odredbe ZPP o mirovanju postupka. Da li je u svim posebnim parničnim postupcima u kojima može da dođe do mirovanja postupka ova ustanova primerena prirodi sporova koji se po pravilima tih posebnih parničnih postupaka rešavaju, problem je koji zahteva posebno proučavanje. To, međutim, prevazilazi cilj koji je postavljen prilikom izrade ovog rada.

52) Za razliku od rešenja o prekidu postupka, koje može biti konstitutivno ili deklarativno, zavisno od toga o kojoj se vrsti prekida radi (Videti: Stanković, G. – Prekid postupka, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, Niš, 1975, str. 325).

53) Ponegde u literaturi može da se pročita da se rešenjem o mirovanju postupka "utvrđuje ili određuje" mirovanje, mada je očigledno da kod mirovanja postupka sud uvek donosi samo deklarativna rešenja (Videti: Kamhi, S. – Građanski sudski postupak, Sarajevo, 1967, str. 225).

54) ... "Rešenje o mirovanju postupka koje je doneseno na ročištu na kome su bile prisutne stranke i ovima usmeno saopšteno, proizvodi pravno dejstvo samo ako je strankama dostavljen pismeni otpravak rešenja, jer se protiv takvog rešenja može izjaviti posebna žalba..." (Vrhovni sud SRS, GŽ. 3256/73, od 28.09.1973.). Treba primetiti da termin "otpravak" označava pismeno u kome je sadržan overeni prepis izvornika odluke. Zbog toga je u ovoj presudi upotrebljeni pridev "pismeni" uz reč otppravak suvišan.

55) Prof. Poznić i prof. Triva smatraju da je povratak u predašnje stanje dopušten i kad je zbog propuštanja nastupilo mirovanje postupka jer bi u protivnom stranka propušteno radnju mogla da preduzme tek po proteku tri meseca. (Videti: Poznić, B. – Građansko procesno pravo, Beograd, 1982, str. 172; Triva, S. – Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983, str. 269.).

56) Georgievski, S. – Parnična postapka, Skopje, 1984, str. 262.

57) U stranoj literaturi se sreću različita mišljenja o tome koje se parnične radnje mogu preduzimati za vreme mirovanja postupka. Tako, u Komentaru građanskog parničnog postupka Najman iznosi mišljenje da stranke ne mogu da preduzimaju parnične radnje "koje unapređuju postupak" ni kad su one vezane za zakonske rokove jer je zakonom to izričito zabranjeno. To može, po njegovom mišljenju, da dovede do gubitka prava na ulaganje pravnih lekova (Videti: Najman, G. – Komentar građanskog parničnog postupka, prevod Save Gregovića, Beograd, 1935, str. 830). Polak smatra da je preduzimanje stranačkih parničnih radnji koje su vezane za stroge rokove moguće i u vreme mirovanja postupka. Navedeno prema: Čalija, B. – Mirovanje u građanskom postupku *de lege lata* i *de lege ferenda*, Godišnjak, Sarajevo, 1962, str. 151.

58) Ima shvatanja u teoriji da u prva tri meseca u kojima postupak miruje ni sud ni stranke ne mogu da preduzimaju nikakve radnje u postupku (Videti: Čizmović, M. – Građansko procesno pravo, Titograd, 1984, str. 178).

59) Bazala, B. – Nekoliko pitanja u vezi sa mirovanjem postupka, Glasnik, 3/59, str. 14.

60) Ovo mišljenje zastupaju prof. Marković (videti: Marković, M. – Građansko procesno pravo, knj. I, sv. 2, Niš, 1982, str. 125) i prof. Triva (Videti: Triva, S. – Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983, str. 328).

61) Prof. Triva zastupa ovo mišljenje (Videti: Triva, S. – Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983, str. 328).

62) Čalija, B. – Mirovanje u građanskom postupku *de lege lata* i *de lege ferenda*, Godišnjak, Sarajevo, 1962, str. 160.

63) Treba primetiti da se dispozitivnim parničnim radnjama ne okončava parnični postupak. Neke dispozitivne parnične radnje mogu biti povod za definitivno obustavljanje parničnog postupka. Parnični postupak se pokreće stranačkom parničnom radnjom ali se on uvek okončava sudskom parničnom radnjom (O tome detaljno: Marković, M. – Građansko procesno pravo, knj. I, sv. 2, Niš, 1982, str. 16).

64) Bazala, B. – Nekoliko pitanja u vezi sa mirovanjem postupka, Glasnik, 3/59, str. 16.

65) Za razliku od stranačke parnične radnje, radnju koju je sud preuzeo za vreme mirovanja postupka on će u nastavku postupka proglasiti nedopuštenom i, eventualno, ponovo preuzeti ako za to ima potrebe.

66) Poznić, B. – Građansko procesno pravo, Beograd, 1982, str. 322.

67) U teoriji se ističe da odredbe ZPP o kontroli parničnih radnji, posebno dispozitivnih parničnih radnji, nisu najsrećnije redigovane. Tako, u ZPP nema odredaba o mogućnosti kontrole kod odricanja od tužbenog zahteva. U teoriji se povodom ovog problema predlažu različita rešenja (O tome detaljno: Stanković, G. – Dispozitivne parnične radnje, predavanja održana na poslediplomskom kursu iz Građanskog procesnog prava na Pravnom fakultetu u Nišu 1986. god.).

68) O pravnoj prirodi sudskog poravnjanja nema jedinstvenog shvatanja u teoriji procesnog prava. (O tome detaljno videti: Triva, S. – Pravna priroda sudske nagodbe, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Zagrebu, 3-4/59).

69) O tome videti: Vorgić, N. – Privremene naredbe i mere, Zbornik radova, Novi Sad, 1974, str. 25.

70) Θ prirodi privremenih-mera u našoj teoriji nije bilo jedinstvenog shvatanja. Detaljno o tome kod: Stanković, G. – Privremene mere radi izdržavanja dece u parnici, Zbornik, Niš, 1972, str. 211.

71) Triva, S. – Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983, str. 96.

72) Za razliku od nastavljanja prekinutog postupka u kome sud rešenje o nastavljanju prekinutog postupka donosi po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka, zavisno od toga koji su razlozi prekid izazvali (Videti: Stanković, G. – Prekid postupka, Zbornik, Niš, 1975, str. 330).

73) U periodu priprema za donošenje ZPP iz 1956. u teoriji je bilo izraženo mišljenje da bi, radi povećanja brzine u pružanju pravne zaštite, trebalo da se u ZPP ugradi rešenje po kome bi stranke bile ovlašćene da stavljaju predlog za nastavljanje postupka i pre isteka tromesečnog roka, tj. da budu ovlašćene da sporazumno skrate rok od šest meseci (Videti: Požnić, B. – Mirovanje postupka *de lege ferenda*, Arhiv, 2/54, str. 173).

74) U literaturi su izražena mišljenja (Videti: Ralčić, T. i Tanasković, V. – ZPP sa komentarom, sudskom praksom i objašnjenjima, Beograd, 1977, str. 438), da sud nije ovlašćen da odbaci tzv. preuranjen predlog za nastavljanje postupka, tj. predlog koji je stavljen pre isteka tri meseca od nastupanja mirovanja, ako je u vreme kad sud odlučuje po predlog već proteklo tri meseca. U sudskoj praksi koja je nama bila dostupna nismo naišli na takav stav sudova. Naprotiv, sudovi odbacuju kao nedopuštene takve predloge za nastavljanje postupka. Tako je u predmetu P-3991/84. Opštinski sud u Nišu doneo 2.11. 1984. rešenje kojim je odbacio kao nedozvoljen predlog tužioca za nastavljanje postupka a koji je podnesen pre isteka roka od tri meseca, iako je u vreme donošenja rešenja već istekao obavezni rok mirovanja.

75) Videti: Požnić, B. – Mirovanje *de lege ferenda*, Arhiv, 2/54, str. 173.

76) Triva, S. – Građansko parnično procesno pravo, Zagreb, 1983, str. 446; Georgievski, S. – Parnična postapka, Skopje, 1984, str. 261.

77) U vreme priprema za donošenje našeg prvog ZPP iz 1956. u teoriji se pojavilo shvatanje da bi ZPP trebalo da predvidi mogućnost da sud, po proteku tromesečnog roka, bez predloga stranaka, nastavi postupak koji miruje, tako da ne bude mogućnosti da stranke "prečutno produžavaju rok mirovanja" (Videti: Požnić, B. – Mirovanje *de lege ferenda*, Arhiv, 2/54, str. 173).

78) Čizmović, M. – Građansko procesno pravo, Titograd, 1984, str. 187.

79) Prof. Čizmović kaže da je za nastavljanje postupka u ovom slučaju dovoljan predlog samo jedne stranke. Ovakav način izražavanja nije dovoljno precizan, s obzirom da je za nastavljanje svakog postupka koji miruje uvek dovoljan predlog samo jedne stranke (Videti: Čizmović, M. – Građansko procesno pravo, Titograd, 1984, str. 330).

80) Po ZPP, mirovanje može da nastupi do zaključenja glavne rasprave u prvostepenom postupku neograničeni broj puta. U vreme priprema za donošenje ZPP, predlagano je rešenje da se nastupanje mirovanja postupka ograniči na najviše dva puta. Kad se u istoj parnici, naredni put, steknu uslovi za nastupanje mirovanja postupka, treba smatrati da je tužba povučena. Smatralo se da bi to bila jedna od mera za poboljšanje efikasnosti sudjenja. (Videti detaljno: Ralčić, T. i Tanasković, V. – ZPP sa komentarom, sudskom praksom i objašnjenjima, Beograd, 1977, str. 437).

81) Fikcije u pravu su određena sredstva pravne tehnike, kojima se u pravu ostvaruju određeni ciljevi. U ZPP ovo nije jedina fikcija (O tome detaljno: Stanković, G. – Fikcije o podizanju tužbe, Zbornik, Niš, 1985, str. 95).

82) Prof. Čizmović smatra da nije potrebno donošenje rešenja kojim se utvrđuje da se tužba smatra povučenom. Suprotna shvatanja od ovoga su, tvrdi prof. Čizmović, "manje u skladu sa pravilom o pretpostavljenoj istini; za takve istine do obrnutog dovoljna je samo pretpostavka" (Videti: Čizmović, M. – Građansko procesno pravo, Titograd, 1984, str. 178).

83) *Zuglia, S.* – i Triva, S. – Komentar ZPP, Zagreb, 1957, str. 503. i 504.

84) "... Kad sud donese rešenje, kojim se utvrđuje da se smatra da je tužba povučena zbog toga što stanka u roku od šest meseci od dana kad je nastupilo mirovanje postupka nije stavila predlog za nastavljanje postupka – onda se zahtev za naknadu troškova može staviti u roku od 15 dana po prijemu navedenog rešenja a ne od dana proteka 6 meseci od dana kad je započeto mirovanje postupka... (Presuda VSS, Gzz-330/76, od 15.11.1976, objavljena u Biltenu sudske prakse, 1/77).

85) Opštinski sud u Nišu uvek donosi i dostavlja strankama ovakva rešenja. Zbog velikog broja tih rešenja, a radi povećanja brzine u postupanju, u Sudu se koristi gotov obrazac takvih rešenja. Samo kad odbacuje nedopušten predlog za nastavljanje postupka, ovaj Sud izrađuje posebno rešenje.

86) Tako, od 5000 parnica, koje su pokrenute pred Opštinskim sudom u Nišu u 1984. g., u 371 predmetu (7,42%) je nastupilo mirovanje postupka. Od toga, u 26 parnica (7%), postupak je mirovao dva puta, dok je u tri predmeta postupak mirovao čak tri puta.

87) Za potrebe ovog rada istraživala sam praksu Opštinskog suda u Nišu u 1984. g. Rezultati istraživanja pokazuju da je u praksi ovog Suda veliki broj parnica u kojima dolazi do nastavljanja postupka koji miruje. Od 371 parnice u kojima je nastupilo mirovanje postupka, u 150 parnica (40%) nastavljan je postupak koji miruje. U 221 predmetu (50%) doneseno je rešenje kojim je konstatovano da se tužba smatra povučenom.

88) Poznić, B. — Mirovanje postupka *de lege ferenda*, Arhiv, 2/54, str. 171–175.

89) Treba primetiti da upotreba termina "odlaganje ročišta" nije sasvim korektna. Naime, ročište je zakazani sastanak parničnih subjekata i drugih učesnika u parnici, na određenom mestu i u određeno vreme, radi obavljanja izvesne parnične delatnosti (Marković, M. — Građansko procesno pravo, knj. 1, sv. 2, Niš, 1982, str. 111). Ročište zakazuje sud. Međutim, može se dogoditi da, usled različitih okolnosti, nije moguće da se obavi delatnost za koju je ročište bilo zakazano. I u takvom slučaju ročište je održano i ono se ne odlaže. Odlaze se rasprava i, eventualno, zakazuje novo ročište za raspravu.

90) Pošto bi, po ovom shvatanju, opravdan razlog za "sporazumno odlaganje ročišta" bio pokušaj stranaka da se poravnaju, to bi se ovde u suštini, radilo o zastajanju sa postupkom, kao vidu privremenog obustavljanja parnične delatnosti. Cilj zastajanja sastojao bi se u tome da se sačeka rezultat određene aktivnosti koja opredeljuje dalje postupanje u parnici.

91) Triva, S. — Belajec, V. — Dika, M. — Novo parnično procesno pravo, Zagreb, 1977, str.3.

PETRUŠIĆ NEVENA
assistant de la Faculté de Droit de Niš

SUSPENSION DE LA PROCEDURE

Dans cette partie du travail qui est destinée à la suspension de la procédure contentieuse, l'auteur expose des problèmes qui apparaissent dans la pratique et dans la théorie comme suite à la prise de la décision sur la suspension de la procédure. Outre cela, cette partie du travail est destinée à la considération des conséquences juridiques de la suspension de la procédure ainsi que de la suite du procès qui est en suspension. Enfin, l'auteur expose les différentes conceptions sur la suspension de la procédure de *lega ferenda*.